

HVIDOVRE KOMMUNES
LOKALHISTORISKE ARKIV
Medborgerhuset
Hvidovrevej 280
2650 Hvidovre

HVIDOVRE LOKALHISTORIE

Hvidovre Lokalhисторiske Selskab

Creatiure	
1 an gaad fæst Maan	5.
2 an Dito Maan	10.
3 an Dito Maan	12.
4 an Dito fæst Maan	12.
5 an Dito fæst Maan	20.
6 an fæst fæst Maan	15.
7 an Dito fæst Maan	30.
8 an fæst fæst Maan	20.
9 an fæst fæst Maan	8.
10 an fæst fæst Maan	25.
11 an fæst fæst Maan	20.

INDHOLD:

Til medlemmerne	s...3
Hvidborg af P.E.Hansen	s...4
Indbydelser	s..11
Hvidborg fortsat	s..15
Helge Wiese og Hvidborg interview ved P.E.Hansen	s..16
Lokalhistorisk Arkiv, årsberetning 1986	s..20
Bagsiden	s..24

Forsiden: Udsnit af taksation af Åstrupgård, 1803. Åstrupgård's arkiv er i 1986 blevet afleveret til Lokalhistorisk Arkiv.

HVIDOVRE LOKALHISTORIE, udgives af Hvidovre Lokalhисторiske Selskab, udkommer fire gange årligt og tilstilles medlemmerne af selskabet som medlemsblad.

Redaktion:

Poul Sverrild
Per. E. Hansen

TIL MEDLEMMERNE

Så foreligger årets første nummer af Hvidovre Lokalhistorie.

Vi fik straks efter nytår den sørgelige meddelelse om fhv. arkitekt og brandinspektør, Erik Hasemanns død.

Hasemann trak sig tilbage fra sit arbejde den 1. april 1986 og glædede sig til at nyde sit otium. Og vi var glade her i redaktionen, da Hasemann sagde ja til at deltage i arbejdet med dette blad.

Men glæden varede kun kort. Ved Erik Hasemanns bortgang kan vi kun tilføje, æret være hans minde.

På bladets midtersider findes denne gang invitation til februar måneds to besøg på offentlige institutioner i Hvidovre. Vi gør opmærksom på, at bortset fra en lille notits i Hvidovre Avis, kommer der ikke meddelelser om disse besøg.

Tag invitationerne ud af bladet og hæng dem op på husketavlen.

Redaktionen

HVIDBORG

OG LORRY FEILBERG

af P.E.Hansen

Hvidovre har altid tilhørt det arbejdende folk. Tidligst var det kongens bønder, der arbejdede med jorden og bragte forsyninger til København bag voldene. Senere kom gartnerne til med deres drivhuse og frilandsdyrkning. Det flade landskab var ideelt for denne slags virke, og sådan var det i mange år.

De medlemmer af samfundet, som havde råd til at "nyde livet", foretrak Nordsjællands landskabelige skønhed og skabte dér et rekreativt Mekka for finere folk.

I dag vrimler egnen deroppe med palæer, sommerslotte og lystejeendomme, som er med til at sætte navne på fortiden, at identificere områderne, også til glæde for vore dages lokalhistorikere.

Anderledes er det her i

Hvidovre. Ingen palæer eller sommerslotte, og af lystejeendomme kun få, der er forsvundet. Det har fortrinsvis været huse, der har tilhørt den mellemste klasse, f.eks. tandlæge Brobergs villa, der senere fik navnet Gungehus, eller enkefru Hansens retracejeendom på hjørnet af Hvidovrevej og Landlystvej (nederet i 1986), som hun lod udstykke af Holmegården.

Men så er der Hvidborg.

Denne statelige bygning ejes i dag af "Kristelig forening til bistand for børn og unge" og har fungeret som skole- og behandlingshjem siden 1930.

Men før sin tid som drengehjem eksisterede Hvidborg jo også.

For at belyse Hvidborgs tidlige historie har jeg samlet nogle notater til denne artikel.

Hvidborgs jord er udstykket fra Bredalsgården, der før udsiftningen lå i Hvidovre landsby. Gården blev dengang udflyttet til Hvidovre mark og placeret på det område vi i dag kender som Bredalsparken (mat. 22).

Gården var på ca. 63 tønder land og strakte sig fra Hvidovrevej i øst til Avedøreskellet i vest, og cirka fra Biblioteksvej i nord til Brostykkevej i syd.

Gården havde skiftende ejere, og i 1898 solgte Johan Vilhelm de Neergaard den til konsul og kaptajn Niels Johs. Zachrisson.

Om sidstnævnte ved vi kun lidt, selv om vi må regne med, at det netop er Zachrisson, der er bygherren til Hvidborg.

Han var født i 1859 på Carlsborg Slot i Sverige og var altså 39 år ved erhvervelsen af Bredalsgården.

Hustruen Agnes Marie var 30, så det var unge folk.

I Ernst Andersens arkiv (1) findes følgende beskrivelse af konsulen: Han var efter sigende en aparte, stejl herre, som gik med stor hat. Han kom vist fra Argentina.

Den 22.12.1900 ansøgte han om tilladelse til at udstykke en parcel på 5 tønder land, benævnt mat.nr.22b. Det blev

approberet af landbrugsministeriet den 12.1.1901.

Hvidovre kommunes arkiv rummer ikke oplysning om byggeåret for Hvidborg, da registreringen her først starter år 1900, men vi kan så regne med, at byggeriet er startet før udstykningen, måske 1898/99.

I mandtalslisten for maj 1901 bebos Hvidborg af konsulparret, men november 1901-02 står huset tomt.

Måske kommer der en ny ejer allerede i efteråret 1901. Den næste ejer var proprietær Westergaard (f.1832) og fru Sofie Westergaard. Parret bosætter sig først på Hvidborg den 15.4.1903, og jeg regner med, at proprietæren dør på Hvidborg, fordi fruén står som ejer af Bredalsgården til den 21.12.1904, medens mat.nr.22b Hvidborg bliver solgt fra allerede den 29.9.1903, og det er kort efter, at ægteparret er flyttet ind.

Den nye ejer er en spændende personlighed. Hendes navn er Marie Laurine Feilberg (født i Horsens 1866), og hun er gift med den kendte Frederiksborgske restauratør Frederik Laurentius "Lorry" Feilberg (født 1858).

Han er flere steder nævnt som ejer af Hvidborg, men det er altså fruén, der her har bukserne på.

FEILBERG

Frederik Feilberg havde tilnavnet Lorry, og det kan få mange til at ikke genkende. Han var netop den person, der skabte det kendte etablisement.

Han blev født i København, hans far var cand.theol. og en tid lærer ved Christiansted borgerskole på St.Croix, senere var han præst på Færøerne og siden sognepræst i Onsbjerg på Samsø.

På grund af faderens skiftende ansættelser tilbragte Lorry sin barndom dels på Færøerne, dels i Jylland og dels på Samsø. Han blev student i 1876,

Lorry Feilberg.

studerede jura, men valgte så at blive journalist.

Under ansættelsen ved et par københavnske dagblade vakte hans skarpe, vittige og letflydende artikler almindelig opmærksomhed.

I 1866 blev han gift med Dagmar Louise Bülow, datter af en københavnsk rådmand.

Det var på omtrent samme tid, Drachmann traf sin Edith i Cafe Chantant i Allegade. Lorry var en stor beundrer af Drachmann og havde også tidligere efterlignet Drachmanns kunst ved bl.a. at skrive epigoner (historier på vers), dog uden særligt held.

I perioden 1888-90 finder vi Lorry som redaktør af Københavns Adressecontoirs Efterretninger, en avis, der bragte forskellige annoncer som "Køb og salg", "Flyttedage" og "Personalia".

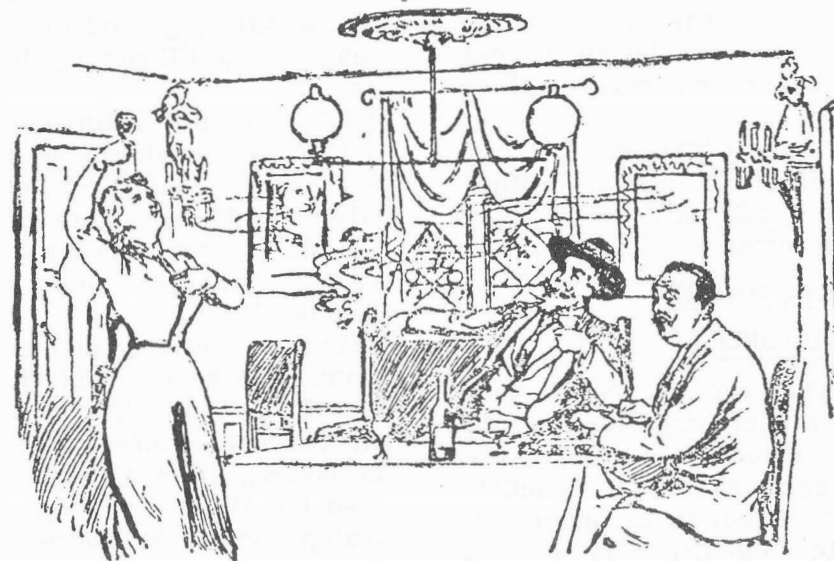
Lorry tilførte avisen fornyelse i tekststoffet, og til almindelig moro lod han den en dag udkomme på vers.

I 1890 dør både hans fader og svigerfader, og det er måske grunden til, at Lorry skifter stil.

Under en rejse i Sverige havde han set en ny type bageri. Han fik lyst til at prøve ideen i København, og det blev til Mønsterbageriet i Vimmelskaf-tet.

Her skulle publikum i de sene

Edith synger for Drachmann.

Interior fra „Operetten“.

nattetimer nyde alkoholfri drikke (varm mælk og cacao) og spise æbleskiver og friskbagt brød til.

Gennem en stor glastrude kunne man så sidde og betragte de travle bagersvende og forsikre sig om, at det var absolut gode og friske varer.

Det var nok Lorrys trang til at "lave show for folket", der var den egentlige drivkraft, men politiet brød sig ikke om arrangementet, de tog bevil-

lingen, og bageriet måtte lukke.

Drachmann havde længe gået og puslet med ideen om at åbne en kunstnerkabaret.

Det var en helt ny ide i et København, der ud over teatrene kun havde useriøse sangerindepavilloner, dansehal-ler og udskænkingssteder for øl og sprut at byde det almindelige borgerskab.

Drachmann kunne ikke finde nogen, der var egnet til at

drive sådan et sted. Men så en dag i december 1896 mødte han Lorry på gaden og råbte til ham: Nu er knejpen derude til salg!

Dermed mente han Kehlets traktørsted i Allegade 9, hvor som nævnt Dachmann traf sin Edith.

Lorry tog derud og fik hurtigt bragt en handel i stand. Dermed begyndte en ny æra i etablisementets historie.

LORRY, MARIE

OG HVIDBORG

Kehlet havde drevet stedet som sangerindepavillon og rådede efter eget usagn over "Nordens skønneste kvinder". Disse tribunesangerinder optrådte egentlig mere som blikfang end med den sangkunst, de skulle repræsentere. De måtte finde sig i det gemene publikums tilråb og afbrydelser og mange af pigerne tilhørte den lette garde.

De kom fra provinsen til hovedstaden for at søge lykken. Mange fik job som tjenestepiger eller tyende på omegnens gårde, nogle fik ansættelse ved teatre, kroer og restauranter. Sangerinderne kom fra denne gruppe, og det var altså ikke altid sangtalentet, der var det primære.

Hvordan Marie Laurine Møller kom ind i Lorrys liv, ved jeg ikke. Hans første ægteskab

holdt cirka 10 år. I 1896 bliver han skilt, måske var hus-truen modstander af købet i Allegade. Jeg ved kun, at hendes fader, afdøde rådmand Bülow var arg modstander af sangerindepavilloner og lignende.

Marie var født i Horsens som datter af værtshusholder/snedker Lars Peter Møller og Gjerdine Møller. Faderen dør i 1868 og moderen gifter sig to år senere med maler Rasmus Quie.

Hvornår Marie kommer til København er ikke oplyst, men den 21.12.1901 bliver hun viet til Frederik Laurentius i Frederiksberg kirke og bliver hermed fru Marie Feilberg.

Netop samme år ændrer Lorry første gang sangerindepavillonen, han overtog fra Kehlet, og efter tysk mønster danner han Bondestuen, som senere igen bliver til Landsbyen.

Det nygifte par er ikke helt ungt, han 43 og hun 35 år. Den 29.9.1903 køber Marie landstedet Hvidborg, og få måneder efter at have født pigen Lolita, flytter hun den 1.august 1905 fast til Hvidborg.

Via mandtalslisten aner vi en tragedie, for december 1906 er den lille pige ikke opført. Men allerede den 7.2.1907 nedkommer fru Feilberg med sønnen Lorry og den 2.4.1909

med endnu en søn, der får navnet Falck.

Familien får ikke flere børn, men forretningen udvides. Allegade 11 og 7 købes i henholdsvis 1909 og 13. Her indrettes Drachmannskroen (han var død i 1907) og i 1914 Riddersalen.

Skabelsen af Riddersalen bliver opfyldelsen af den drøm, som Drachmann og Lorry havde haft, men samtidig forsvandt ved denne lejlighed Københavns sidste sangerindepavillon.

Carl Muusmann beskriver i sin

bog Halvfemsernes glade København, Feilberg på følgende måde: Han gik i en ganske bestemt påklædning, hvor den store bløde hat spillede en fremtrædende rolle. I mange folks øjne lettere komisk, men han tog sig selv med en vis resignation.

I hvert fald var han den tap om hvilken Lorry-etablisementet drejede sig. Han havde en egen jovial og bestemt måde at optræde på, hvortil kom de københavnske slagord som han var skaber af og som fremkom i hans avertisse-

menter. "Festlig, Folkelig og Fornøjelig" var et af disse slagord, som han til fulde levede op til, såvel som leder som privat.

Det hændte tit, at han havde forretningsforbindelser og venner på besøg på lystejeendommen, Hvidborg. Frederik Graae beskriver i sin bog om Lorry et sådant besøg i 1913: Jeg og Paul Elsner var en dag til middag på Lorrys herskabelige landejendom. Hvidborg i Hvidovre. Den skikkelige Elsner var meget imponeret over dette herresæde, såvel som den gode mad, der blev serveret os, både der og senere om aftenen inde i Allegade.

Når man sådan havde spist og drukket, plejede Lorry at sige: Lad os så gå op og se på pigerne.

Så endte man aftenen oppe i Operetten med en hjemmestrikket sjus. Dette blev der også sat en stopper for, i 1914, ved oprettelsen af "Riddersalen".

Alt gik strålende for Lorry Feilberg, og han var midt i arbejdet på at skabe Guldaldersalen, da han pludselig blev syg; 1916. Han havde aldrig skånet sig selv, hverken med hensyn til mad eller drikke. Han reklamerede jo altid med Herregårdsmad, og levede selv derefter.

Dette vellevned og for ringe

Marie Feilberg

motion satte en stopper for maskineriet. En dag måtte han søge læge, der fortalte Feilberg, at hans hjerte var ødelagt. Denne besked slog ham helt ud, og han trak sig tilbage til Hvidborg, hvor han opholdt sig det meste af sommeren og efteråret 1916. Men sæsonen 1917 stod for døren, og nu kunne vi igen finde Lorry i Allegade. Helbredet kunne ikke holde til de overfyldte lokaler og deres tobakståger, hvorfor han for det meste styrede sit emperi-

INDBYDELSE

til arrangementer i Lokalhistorisk Selskab

RIV UD OG GEM

RIV UD OG GEM

HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB
inviterer alle interesserede til besøg på

KROGSTENSHAVE

lørdag den 14. februar 1987 kl. 1400

HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB inviterer alle interesserede til besøg på KROGSTENSHAVE, lørdag d. 14. februar 1987, kl. 14⁰⁰.

MAN MÅLER ET FOLKS KULTUR UD FRA DEN MÅDE, MAN BEHANDLER SINE GAMLE PÅ... Med disse ord indviedes det første egentlige syge- og plejehjem i Hvidovre i september 1961.

Det var stadsarkitekt F. Viuf, der stod for projekteringen og opførelsen. Desværre kom Viuf ikke til at se sit værk fuldført, men arkitekterne Hase-mann og Moesgård fuldendte byggeriet, så det levede op til den standard, Viuf havde ønsket.

Nu, godt 25 år efter, kan vi se et plejehjem, som er fulgt med tiden, bl.a. ved den modernisering og udbygning, der fandt sted i 1983. Det var ved denne lejlighed, Hvidovre kommunes præmieringsudvalg præmierede udvidelsen med følgende ordvalg:

Beskyttede boliger Krogstenshave, beliggende Krogstens Alle 51, består af 2-etages bygningsblokke, opført af røde mursten med gråt eternittag og projekteret af arkitekterne Ib og Jørgen Rasmussen m.a.a.

Et spændende og markant træk ved bebyggelsen er sammenbindingen af to af blokkene med et meget stort væksthuse, hvor beboerne kan opholde sig i grønne omgivelser både sommer og vinter. Dette afgrænser sammen med boligblokkene et lukket grønt udeområde.

Bebyggelsen virker dog noget omblæst, særlig gælder dette for altangangene ud for 1. sals-etagerne, og væksthuset fungerer ikke helt som det fælles opholdsrum og aktivitetsområde, det burde være. Det er meget varmt om sommeren og noget koldt om vinteren, idet der ikke er foretaget særlig afskærmning/isolering af glasfladerne.

Udvalget har endvidere bemærket, at anvendelsen af betonflader i den nærmeste etage af glashuset ved indgangen virker fremmed overfor de røde murstenslænger.

Nu kan vi selv se, om kritikken har ret, for Hvidovre kommune har ved socialudvalgsformand Grethe Olsen inviteret selskabets medlemmer og andre til at besøge plejehjemmet.

VI HÅBER AT SE MANGE DELTAGERE TIL ARRANGEMENTET.

Tilmelding til formanden, Jens Kristensen, tlf. 01 78 11 32
eller

Hvidovre Lokalhistoriske Arkiv mellem kl. 8 og 14, tlf. 01 78 02 22 lok 226

senest den 11. februar 1987.

HVIDOVRE LOKALHISTORISKE SELSKAB
inviterer alle interesserede til besøg i

AVEDØRE KIRKE

lørdag den 28. februar 1987 kl. 1400

Selskabet arrangerede sidste år fire velbesøgte møder i forskellige tros-samfund i Hvidovre. Blandt andet mødtes vi i Hvidovre gamle sognekirke, hvor vi fik en hyggelig eftermiddag i selskab med pastor Bjerregaard. Der blev dengang ytret ønske om at besøge en af de nyere kirker i Hvidovre. Derfor er det med glæde, vi har modtaget invitation fra pastor Kühle til at komme og bese Avedøre Kirke.

Der vil blive rundvisning i kirken samt i menighedslokalerne, ligesom der vil blive serveret kaffe bagefter.

Pastor Kühle vil i forbindelse hermed besvare spørgsmål omkring kirken.

Avedøre Kirke hører til de bygninger i Hvidovre, der har fået hædrende omtale, og den modtog præmiering i 1979 af Hvidovre kommunes præmieringsudvalg.

Vi citerer motiveringen af 5.11.1979:

Avedøre Kirke Trædrejerporten 6
Arkitekt: Hoff og Windinge I/S
Ingeniør: Preben Pedersen A/S
Ibrugtagelse: 15.12.1978

Kirken er opført i et stort boligområde, hvor bebyggelsen består af ret ens og trivielle betonhuse, overvejende med to etager. Det må anerkendes, at kirken som bygningsværk er udformet og planlagt i markant modsætning til det omgiende betonbyggeri, hvorfor man særlig bemærker, at området har fået tilføjet nogle bygningsmæssige kvaliteter gennem anvendelsen af traditionelle danske materialer.

Særligt må fremhæves gårdhaven, mod hvilken kirken og de lave bygninger med rum for aktiviteter vender sig, hvorved denne indre plads får karakter af en klosterhave for de besøgendes stille færden.

Endelig bemærkes, at materialeanvendelsen, tegl og træ, er gennemført med en stærk rustik virkning som resultat, hvilket understreger, hvor betydningsfuldt det er, at arkitekter stadig evner at arbejde bevidst med materialer og rum.

Harald From, arkitekt m.a.a.

Vi glæder os til at se denne smukke kirke og til at møde pastor Kühle, og vi håber, at mange medlemmer vil møde op denne dag. Arrangementet er også for ikkemedlemmer.

Tilmelding til formanden, Jens Kristensen, tlf. 01 78 11 32
eller

Hvidovre Lokalhistoriske Arkiv mellem kl. 8 og 14, tlf. 01 78 02 22 lok 226
senest den 25. februar 1987.

RIV UD OG GEM

um fra privatlejligheden i naboejendommen.

Allerede i juni 1917 måtte han give op og flyttede igen på "Hvidborg", hvor han stille sov ind den 26/6 1917.

Det var en svær tid, der nu kom for enken Marie Feilberg. Alle mente, at forretningen var så stærkt knyttet til Lorry, at den stod og faldt med ham. Det viste sig at være en misforståelse. Marie tog situationen med ro og førte det hele videre med fast og kærlig hånd.

Derfor var det en overraskelse for alle, da hun en dag i 1920

forkyndte, at nu ville hun trække sig tilbage, netop som legen gik allerbedst.

Hun havde to drenge, som hun ville opdrage, og det var altså moderen, der vandt over forretningskvinden. Hun overdrog virksomheden til sagfører Valdemar Nielsen (Jernskægget).

Han havde været i forreste række blandt den initiativrige ungdom, der satte sit præg på det tyvende århundredes København.

Jeg tror, det er den rette mand, sagde hun; jeg husker, at Lorry altid roste ham.

HELGE WIESE OG HVIDBORG

Helge Wiese er en rigtig Hvidovredreng. Han blev født i Sorø 1914, men kom kort tid efter til Gammelgård, der lå lige overfor Neergårds Alle på Hvidovrevej. Jeg talte med den nu pensionerede politiassistent og han kunne huske flere ting fra Hvidborgs Feilbergtid.

Vi lader Wiese fortælle:

Jeg husker Mellemdigsvej, som Hvidovrevej hed dengang, som en smal grusvej med dybe grøfter på begge sider. Ved den nuværende Brostykkevej gik "soldaterstien" ud til Avedørelejren. Der var en hvid bom, der spærrede for adgang, selvom grøften passerede uhindret forbi.

Engang bommen stod åben, kom en beruset bonde kørende med hest og vogn; for fuld fart, og kørte i grøften på stedet. han slog sig slemt.

Skråt over for Gammelgården lå adgangsvejen til Bredalsgården og Hvidborg. det var en lang alle af gamle elmetræer og oppe ved Mellemdigsvej var to hvide, murede portstolper, som bar de store smedejernslåger. De stod altid på vid gab. Ca. 30-40 meter før vi når Hvidborg, gik

der en sti ud til venstre, den førte til Bredalsgården, som lå skjult bag et stykke af Hvidborgs have med store træer.

Hvidborg selv lå smukt i en gammel have, som på nordvestsiden havde en plantage af lange rækker forskellige frugttræer. Det 5 tdr. land store område var omkranset på tre sider af tjørn.

Bredalsgårdens jorder gik fuldstændig rundt om hvidborg. Jeg kom der meget, dels fordi jeg var interesseret i stedet og dels fordi der var et par drenge, som dog var noget ældre end jeg.

Fru Feilberg var en stor og myndig kvinde. Hun var rar og moderlig overfor sine drenge.

Denger, nu passer du på stumpen, har jeg hørt hende sige. Denger var Lorry jun. og stumpen, Falck.

Vi legede i alleen og på Hvidborg, og jeg husker, de havde en draisine, som jeg var meget interesseret i. Efterhånden havde jeg dette køretøj for mig selv, da de to sønner jo blev ældre.

På selve Hvidborg husker jeg

også gartneren. Han hed Lars Jensen og var dengang en ældre mand. Han var en slags altnuligmand på stedet.

Der var også en ung husjomfru, en sød, slank pige. Hun og Lars boede i kælderen, i to lavtloftede værelser med trægulve. Man kom derned i husets vestlige gavl, ned i en lang gang, hvor de to værelser lå mod syd.

Gik man længere frem i kælderen, passerede man trappen op til huset, og her til venstre var der en dør ind til et stort kælderrum. Derinde stod der på en sokkel det mærkværdigste toilet, jeg har set. Der, midt i rummet, på den 1 meter høje sokkel var placeret et W.C., hvor man så kunne forrette sin nødtørft, højt hævet over alt. Det var en mærkværdig fornemmelse.

Oppe i huset førte den store trappe fra syd op til hallén, hvor en flot intern trappe dominerede. Det var næsten som man ser det i "Dollars" idag. Stuen bagved førte til en havevestue, der igen havde en trappe ned til haven, som bl.a. var prydet af en fladvandet dam (ca. 10-12 meter i omkreds.)

I det nordvestlige hjørne af stueetagen var der et stort køkken med alle datidens møderne redskaber. Her er alt den gode mad som Feilberg

elskede, sikkert blevet kokkereret.

Hvidborg har i stor udstrækning været selvforsynende med føde. Der var ca. 50-100 høns foruden gæs og kalkuner og grøntsagerne har heller ikke manglet.

I spisestuen, der lå i det sydvestlige hjørne af huset, var der stuk i loftet og høje træpaneler. Jeg husker især en gryde med ild under, som var malet på væggen i en krog. Det var en kæmpegryde, som dem, man bruger i Afrika, når man koger missionærer. Flammerne bredte sig højt op af væggen, og der var små djævle som dansede rundt i flammerne. Det var altså kun et maleri.

Nogle gange om aftenen sad jeg hos Lars Jensen, så tog han sin harmonika frem og spillede for os. Det var hyggeligt. Når man kom op ad kældertrappen i den vestlige gavl, var der oppe i gården en meget stor hunegård. Den skød sig frem af Hvidborg så hundene kunne se ned ad alleen.

Det var et par store Sct. Bernhardshunde, der boede her, et par store bæster. De havde et muret hundehus, der var udstyret som et rigtigt hus, med påmalede vinduer og potteplanter og gardiner. De havde også et stort, støbt

vandtrug på størrelse med en mindre dam.

Det var gode dage på Hvidborg. Da jeg begyndte at gå i skole, foregik det i den gamle kommuneskole i Hvidovregade (Dommerkontoret i Bytoften). Jeg husker, at jeg tit stod ved gadekæret på vej hjem fra skole, lige der, hvor Vigerslev Alle gik over i Hvidovregade, og ventede på Feilbergs jumbes, der kom med drengene inde fra byen.

De havde matrostøj på, og nogle gange, hvis der var plads, kom jeg ind i jumben og kørte med til Hvidborg.

Ellers stod jeg på trinbrættet bagved. Det var fru Feilberg, der var kusk. Hun styrede med stor rutine den lille hest. Lorry Feilberg selv kan jeg ikke huske meget om. Men det var ligesom om han hvilede over det hele. Han var en person, som tilhørte en helt anden verden.

Der kom en tid efter 1921, hvor forskellige mennesker boede på Hvidborg; dem kom jeg ikke så meget hos. Men jeg var i nærheden, for jeg var i landbrugslære hos Emil Larsen på Bredalsgården indtil min fader bestemte, at jeg skulle

i murerlære hos ham.

Jeg kan huske i 1924, at lægefruen, Vestergård, stod i køkkenet og rørte i en gryde med suppe. Hun havde i munden en stor cigar med mindst 3 cm. hvid aske, der dryssede ned i suppen. Hun skummede asken fra og fortsatte ufortrødent, men det er alt, hvad jeg kan fortælle fra den tid.

HVIDBORG EFTER FEILBERG

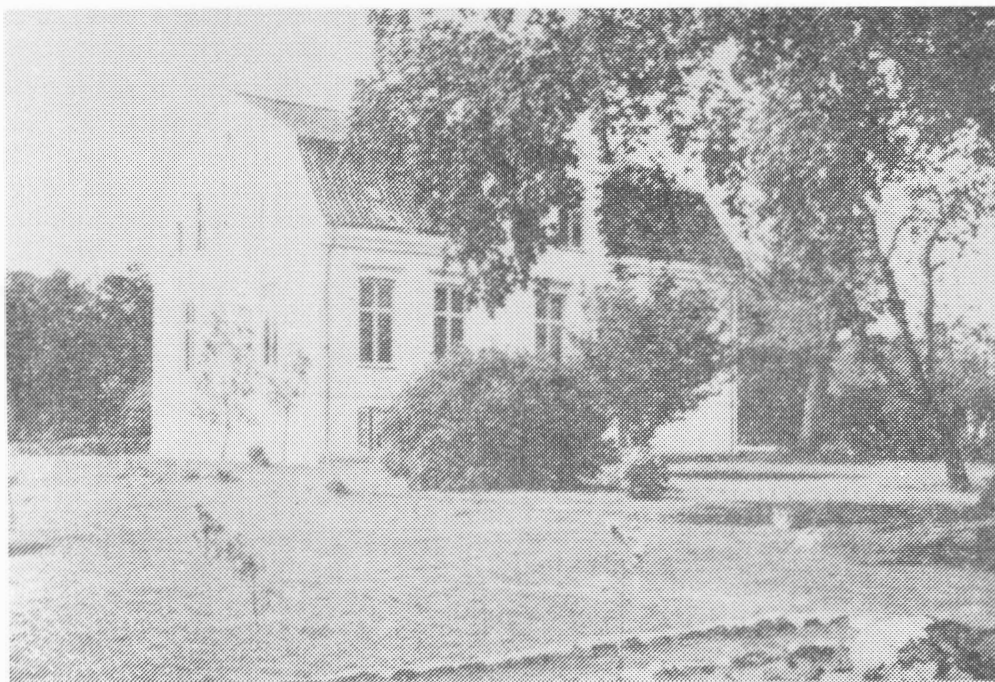
Fru Feilberg solgte som sagt Hvidborg i 1921. Det var gross. Sigurd W. Larsen, der blev den nye ejer. Muligvis har det været en af gullashtidens baroner, for ganske kort efter salget kommer en tid med forskellige personer, som

lejer sig ind på stedet.

Hvidborg går på tvangsauktion i 1924, og her går ejerskabet tilbage til fru Feilberg. Hun udlejer Hvidborg til læge Vestergård med praksis i Hvidovre.

D. 9/12 1929 sælger fruen dog igen, denne gang til en tømrermester, der i skødet overtager stedet som beset, med de fejl og mangler, der forefindes i kælderen og på taget. Han sælger straks videre til "Kristelig forening til bistand for børn og unge", som den 7/3 1930 får skødet på ejendommen.

Dermed begynder en ny tid for en af Hvidovres gamle lystejeendomme. Den fortjener en historie for sig selv, men det må blive en anden gang.

LOKALHISTORISK ARKIV

årsberetning, 1986.

1986 har været et år med meget stor aktivitet i Lokalhistorisk Arkiv. Det var Hvidovres jubilæumsår, og det satte på flere måder præg på virksomheden.

personale

Ud over de 20 ugentlige arkivartimer, har arkivet været tilført en del ekstraordinær arbejdskraft; det har omfattet bibliotekartimer i et omfang svarende til et halvt mandår og HK-timer svarende til en trediedel mandår.

Denne ekstra arbejdskraft har muliggjort iværksættelsen af en række større ordnings- og registreringsopgaver rettet mod at åbne større dele af arkivets samlinger for brugerne.

ordnings- og registreringsopgaver

I årets løb er en række del-samlinger blevet ordnet og registreret. Det gælder arkivets håndbogssamling, kort-samlingen, plakatsamlingen, den topografiske kunstsamling og kopisamlingen.

Blandt de egentlige arkivfunds er der blevet iværksat en systematisk registrering, der i årets løb har omfattet et par

store foreningsarkiver og nogle privatarkiver, der er blevet endeligt registreret.

Billedarkivet er blevet tilført cirka 1.500 registrerede billeder.

Arkivets samlinger kan ved årsskiftet 1986/87 i store træk opgøres således:

billeder	ca. 5.800
kort og tegninger	344
lydbånd	329
film/video	40
avis/plakat-saml.	1,8 h.meter
foreningsarkiver	8,0 h.meter
erhvervsarkiver	0,3 h.meter
institutionsark.	3,7 h.meter
privatarkiver	4,8 h.meter
kommunalarkiv	4,9 h.meter
top.kunst	1,8 h.meter
lokale periodica	2,1 h.meter
håndbogssaml.	5,4 h.meter
uregistreret	3,0 h.meter

afleveringer

Arkivet har i 1986 modtaget 83 afleveringer, i omfang varierende fra et enkelt til over 300 billeder og fra et læg til to hyldemeter papirarkivalier. Blandt de afleverede arkivalier skal blot nævnes enkelte.

Arkivet har modtaget et gårdarkiv vedrørende Åstrupgård indeholdende en række originaldokumenter fra perioden 1766 - 1888. Blandt papirerne det ældste gårdskøde udstedt i Københavns Amt.

Der er kommet endnu et stort grundejerforeningsarkiv, der

*Ud over de General Landtællings Protokoller -
og Communitæts- og Loggum med Byfogedens
indberetninger af 17de J. M. i dag nedkomne
med Capitulens Forskrift om Bonaventura
Larsens Gaard i Hvidovre By og på Brønd-
gårds Grund nedkomne med Brøndgårds
Brandforsikrings og Brandtællings
Protokoller, for første gang grundet
og byens Regulator, og i Hvidovre Capitulens
Forskrift om Byfogedens og fra Hvid-
ovre af Byfogedens og Brandtællings
Protokoller med Byfogedens og
Brandtællings Protokoller, med et Brev
for Byfogedens og Brandtællings
og i Hvidovre Byfogedens og Brandtællings
Protokoller, med et Brev af Byfogedens
og Brandtællings Protokoller, med et Brev
af Byfogedens og Brandtællings Protokoller,
for første gang grundet.*

*Ud over de Brandtællings Protokoller,
og Communitæts- og Loggum med Byfogedens
indberetninger af 17de J. M. i dag nedkomne*

*Byfogedens
Protokoller.*

Dokument udfærdiget i anledning af optagelsen af Bonaventura Larsens gård (Åstrupgård) under Købstædernes Brandforsik-

ring i Danmark, den. 25.8.1786. Dokumentet er blandt de afleverede papirer fra Åstrupgård, der dækker perioden 1766-1888.

dækker hele den periode, hvor Hvidovre udviklede sig til et bysamfund.

Endelig skal blandt arkivalierne nævnes en del papirer vedrørende Hvidovre Kirke fra anden halvdel af forrige århundrede fundet på kirkens loft.

Det skal i denne forbindelse også nævnes, at Lokalhistorisk Arkiv har taget initiativ til muliggøre aflevering til arkivet af menighedsrådsarkiverne,

en sag, der vil blive endeligt afklaret i 1987.

De meget omfattende afleveringer, der har fundet sted i 1986 betyder, at kun cirka en trediedel af det modtagne materiale har kunnet registreres.

forsknings- og formidlingsarbejde

Det arkivbaserede forsknings- og formidlingsarbejde har væ-

Skoleidrætsstævne på Kettevejsskolen i begyndelsen af halvtredserne.

ret helt domineret af Hvidovres 800-års jubilæum.

Arkivet har stået for to udstillinger, en lille montre-udstilling i Rebæk Søpark Butiksby i jubilæumsugen og en planche-udstilling på Medborgerhuset i forbindelse med selve jubilæumsdagen i november.

I forbindelse med jubilæet blev der endvidere udarbejdet et større foredrag, der var en opsamling af foreliggende oplysninger kombineret med enkelte nyfundne oplysninger om Hvidovre gennem de 800 år.

Der blev hermed skabt et foreløbigt overblik over nogle hovedtræk i lokalsamfundets historie, og det er hensigten at lade foredraget trykke i let bearbejdet form for foreløbigt at afhjælpe savnet af en lokal oversigtshistorie.

Til de udførte formidlingsopgaver må også henregnes de gruppebesøg, der har fundet sted i arkivet, ligesom arkivet har haft en artikel om kommunestyrets udvikling i Hvidovre Rådhus Personaleblad.

forespørgsler og besøg

Arkivet har haft 253 enkeltbesøgende og 6 gruppebesøg. Det er en stigning på 26% i forhold til 1985 og må siges at være tilfredsstillende i forhold til åbningstiden, der er uændret og i forhold til de

til rådighed stående ressourcer.

Arkivet har besvaret 59 telefoniske og skriftlige forespørgsler. Det er en lille stigning i forhold til 1985, men selve antallet afspejler ikke det ressourceforbrug, denne del af arkivets virksomhed lægger beslag på.

udlån

Arkivets samlinger kan som hovedregel ikke hjemlånes. Til udlån findes alene to film, der har været udlånt ti gange i årets løb.

Der har i kopi været udlånt 17 lydbånd, 9 fotos og et kort. Fra håndbogssamlingen har der endelig været 13 udlån.

Poul Sverrild
arkivar
januar 1987

bag- siden

Hvidovres tidlige tilflyttere kunne på mange måder nyde de muligheder, de landlige omgivelser gav.

Her er det en kanetur omkring

1920 på den nuværende Planteheldvej. Det hvide hus bag hesten er nu nedrevet men lå på hjørnet af Hvidovrevej og Landlystvej.